

Aalborg Universitet

AALBORG UNIVERSITY
DENMARK

Slaget i koralhavet

Anmeldelse af Else Hansen: "En koral i tidens strøm. RUC 1972-1997"

Rasmussen, Palle Damkjær

Published in:
RUC Nyt

Publication date:
1997

Document Version
Også kaldet Forlagets PDF

[Link to publication from Aalborg University](#)

Citation for published version (APA):

Rasmussen, P. D. (1997). Slaget i koralhavet: Anmeldelse af Else Hansen: "En koral i tidens strøm. RUC 1972-1997". *RUC Nyt*.

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal -

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us at vbn@aub.aau.dk providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

SLAGET I KORALHAVET

Af Palle Rasmussen

Anmeldelse af Else Hansen: *En koral i tidens strøm. RUC 1972-1997*. Roskilde Universitetsforlag 1997, 364 sider, kr. 250 incl moms.

Virksomheder, institutioner og foreninger markerer ofte deres jubilæer ved at få skrevet deres egen historie. Således også universiteter. Disse fremstillinger bidrager til institutionernes selvforståelse og giver ofte nyttige bidrag til historieforskningen. Men det er sjældent, at de får den store omtale i offentligheden. Da Odense Universitet i 1991 fyldte 25 år, udgav man en velskrevet bog om universitetets historie uden at det satte sig nævneværdige spor i offentligheden. Else Hansens bog om RUCs første 25 år har imidlertid haft mediernes bevågenhed; den er både blevet omtalt og anmeldt mange steder. Det kan delvis forklares ved den fremragende sans for markedsføring, RUCs ledelse udviste ved under stor opmærksomhed at fyre Else Hansen for derefter at ansætte hende igen. Men det skyldes nok også et andet forhold, nemlig at de stærke konflikter omkring RUC er blevet en del af brede befolkningsgruppers kollektive erindring om 70'erne.

Det er da også denne tidlige, konfliktfyldte historie, som vejer tungest i Else Hansens bog. Omslagsbilledet viser en massedemonstration for bevarelse af RUC, og fremstillingen af de første 10 års udvikling fylder ca. to tredjedele af bogen. På den baggrund virker titlen, "En koral i tidens strøm", som henviser til RUCs motto og segl, ikke særlig præcis. For "tidens strøm", forstået som udviklingen af samfundet omkring RUC gennem de 25 år, er ikke noget væsentligt tema i bogen. En mere dækkende titel ville have været "Slaget i Korallhavet". Det er navnet på et historisk søslag, som blev udkæmpet i Stillehavet i 1942, og som bremsede den japanske krigsmagts planer om at invadere Australien. Det var i øvrigt det første større søslag, som kun blev udkæmpet med fly fra hangarskibe. De to flåders skibe var på intet tidspunkt i øjenkontakt med hinanden, og kampene blev præget af tilfældigheder, fordi admiraler, kaptajner og piloter havde meget lidt overblik over, hvor venner og fjender befandt sig. Der var flere eksempler på fly, som i forvirringen forsøgte at lande på modstandernes hangarskibe. Jeg vil lade læserne selv overveje mulige analogier til 70'ernes RUC.

Institutionshistorien

Bogen følger RUCs udvikling gennem de 25 år nogenlunde kronologisk. Nogle hovedpunkter i fremstillingen er:

- udviklingen i uddannelsessystemet i 60'erne og de sideløbende beslutninger om at oprette nye universiteter, samt at indføre nye, fleksible strukturer inden for de videregående uddannelser;
- planlægningen af RUC, herunder valget af fysiske rammer, ansættelse af lærere og udformning af basisuddannelser;
- optagelsen af de første studenterårge fra 1972, påbegyndelsen af undervisningen og etablering af overbygningsuddannelser;
- kritikken af RUC for uansvarlighed og marxisme, og kravene om regorganisering af basisuddannelserne
- indsættelsen af det eksterne rektorat i efteråret 1975, undervisningsministerens bortvisning af 200 studerende, som havde undladt at melde sig til eksamen,

afstemningen om RUC i Folketinget, hvor løsgængerens Hans Jørgen Lembourn forhindrede, at RUC blev lukket eller lagt ind under Københavns Universitet;

- Det eksterne rektorats krav om lukning af den samfundsvidenskabelige basisuddannelse, i 1977, RUC-læreres og studerendes aktionerne imod dette, og “pakkeløsningen” i sommeren 1977, som gav institutterne en stærk placering på RUC.
- Undervisningsministeriets “grovskitse” og ændringen af RUCs uddannelsesprofil fra omkring 1980, med lukning af bl.a. sociologi og samfundsfag, oprettelse af bl.a. erhvervsøkonomi og datalogi, og stigende vægt på kombinationsuddannelser;
- Ændringen af RUCs profil til at være et (særligt) universitets blandt andre, ros fra erhvervslivet.
- Konsolidering af RUCs forsknings og uddannelsesprofil i 90'erne, selvevaluering, bekendtgørelse, nye fag og nyt byggeri, gradvis ændrede holdninger til tværfaglighed og gruppearbejde.

Jeg synes, Else Hansen får skrevet institutionshistorien ganske godt. Fremstillingen er detaljeret, men stadig nogenlunde overskuelig. Jeg er stødt på en enkelt faktuel fejl (på s 54; Børge Klemmensen har ikke været formand for DSF, men for Studenterrådet ved Københavns Universitet), men generelt virker fremstillingen af selve begivenhederne pålidelig. Mere tvivlsom er anvendelsen af forskellige typer dokumentarisk stof. F.eks. gengiver Else Hansen flere steder titler på de studerendes projektarbejder for at illustrere indholdet i studiearbejdet. Det er i sig selv en udmærket ide, og viser faktisk et mere mangfoldigt billede end Else Hansens fortolkninger; men hun gengiver kun et mindretal af projekttitlerne fra den pågældende årgang og uddannelse, og redegør ikke for sine udvælgelseskriterier. Hun redegør heller ikke for, hvilke kriterier der har ligget til grund for hendes udvælgelse af interviewpersoner.

Der ligger måske også et problem i selve disponeringen af fremstillingen. Andre universitets-historier har som regel kapitler, hvor de redegør for udviklingen inden for hvert af fakulteterne eller de faglige hovedområder. Forholdene inden for forskellige fagområder er jo ganske forskellige, og specialiserede fagfolk forholder sig ofte mindre til “deres” universitet end til fagkolleger ved andre universiteter. Men Else Hansen skriver om RUC som helhed. Forskelle mellem hovedområderne nævnes (f.eks. naturvidenskabens særlige situation i forbindelse med “pakkeløsningen”), men der lægges ikke meget vægt på dem. Det er da også rigtigt, at RUC har været præget af nogle særlige mekanismer, som strukturelt og kulturelt har skabt en usædvanlig høj grad af indre sammenhæng. Men jeg tror, at “normaliseringen” af RUCs rolle inden for den danske universitetssektor siden 80'erne gør det stadig mere problematisk at skrive om RUC som helhed.

Uddannelsespolitikken

Institutionshistorien med dens redegørelse for begivenheder, mål og planer, konflikter og resultater er hovedindholdet i Else Hansens bog. Men hun vil ikke blot beskrive, hun vil også forklare og vurdere. Derfor søger hun at indplacere RUCs oprettelse og udvikling i den bredere samfundsmæssige udvikling. Det kommer der dog ikke så meget ud af, og det skyldes først og fremmest, at bogen giver for lidt indblik i, hvordan statens politik over for de højere uddannelser har udviklet sig i perioden, og hvordan den universitetssektor, som RUC indgår i, har forandret sig. Kapitlet om RUCs oprettelse rummer et afsnit om de uddannelsespolitiske tendenser i 60'erne, men temaet følges kun sporadisk op i de følgende kapitler.

Jeg tror, at en bredere uddannelsespolitisk betragtning kunne have hjulpet til at gøre fremstillingen af begivenheder og forandringer mindre personbundet. F.eks. er der ingen tvivl om, at de stærke konflikter omkring RUC i 80'erne også var betinget af, at den statslige politik over for universiteterne befandt sig i et vadede sted. Med styrelsesloven var der indført en demokratisering, som gradvis førte til betydelige forandringer på universiteterne. Men i forhold til de etablerede universiteter, hvor både læreres og studerendes interesser overvejende er knyttet til fag og institutter, har styrelseslovs-principperne andre virkninger på en nystartet institution. Det var medvirkende til den hurtige polarisering. Samtidig havde staten ikke udviklet styringsredskaber, som økonomisk og administrativt kunne sikre en løbende balance mellem institutionernes selvstyre på den ene side, Folketingets og Undervisningsministeriets beslutninger på den anden. Det var medvirkende til, at polariseringen på RUC hurtigt blev et landspolitisk spørgsmål.

Et andet eksempel: Else Hansen lægger ganske meget vægt på ændringen af RUCs uddannelsespolitiske status, fra grim marxistisk ælling til det moderne masseuniversitets fortrop. Hun påpeger forandringer i læreres og studerende strategier og selvforståelser, men diskuterer ikke hvorfor RUCs omgivelser har tilladt denne forandring. En væsentlig forudsætning er for mig at se, at det ønske om fleksible uddannelsesstrukturer, som var en af baggrundene for universitetscenter-modellen, har været et stærkt element i den statslige politik gennem hele perioden, selv om de konkrete ideer om fleksibilitet har været skiftende, og i perioder været overlejet af andre målsætninger.

Mytekritik

Else Hansens hovedærinde er dog ikke at efterspore de uddannelsespolitiske sammenhænge omkring RUC, men derimod at kritisere en række myter om RUCs udvikling og særtræk, myter som hun hyppigt er stødt på i sit arbejde med det historiske materiale. Hun ser myterne som fortællinger, hvor aktører giver bestemt billede af virkeligheden med det formål at legitimere aktørernes handlinger i bestemte situationer. Og hun giver løbende eksempler på, hvordan strategier eller standpunkter er blevet begrundet med mytologiserende udgaver af RUCs historie. I bogens konklusion opregner hun fire myter, som på RUC har tjent til at fastholde den institutionelle kontinuitet, og skjule brud og nederlag. Myterne lyder (i Else Hansens udlægning) således:

- De ydre fjender har ødelagt RUCs muligheder for at realisere de fremragende muligheder, som lå i det oprindelige koncept.
- Det problemorienterede projektarbejde i deltagerstyrede grupper er en fremragende pædagogiske model, som altid har været realiseret med succes
- Tværfaglighed har altid været grundstammen i forståelsen af faglighed og studiestruktur på RUC. RUCs uddannelser er tværfaglige.
- Politiske hensyn har aldrig domineret videnskabelige hensyn på RUC.(s 332-5).

Mytekritik er en krævende opgave, som bl.a. kræver en høj grad af præcision og loyalitet i udlægningen af aktørers forståelser og formuleringer. Det har Else Hansen svært ved at leve op til. Som eksempel vil jeg nævne den fjerde af de citerede myter, og nærmere bestemt spørgsmålet om politiske formål med projektarbejdet. Her er det Else Hansens opfattelse, at det problemorienterede projektarbejde på RUC i 70'erne for de fleste lærere og studerende var et middel til at lave marxistiske studier, eller studier i arbejderklassens interesse. Det synspunkt formuleres mange gange frem gennem bogen. I forbindelse med de tidlige diskussioner om tværfaglighedens karakter nævner hun, at tværfaglighed kunne pege frem

mod en enhedsvidenskab, og kommenterer: "Selv om der ikke står nogen steder, hvad denne enhedsvidenskab skulle bestå i, var der ingen tvivl om, at der blev sigtet til marxistisk teori" (s 64). Else Hansen udlægger dermed diskursen som en taktisk fortielse af det reelle formål. Men hun giver ikke belæg for sin tolkning. I forbindelse med projektarbejdet på basisuddannelserne i de første år siger hun, at læreres og studerende langt hen havde fælles holdninger, og at "For de fleste var den vigtigste fælles interesse at realisere parolen om studier i arbejderklassens interesse....." (s 97). Men hun siger ikke, hvorfra hun ved, at det var "de fleste". Hverken de eksempler på projekttitler eller de uddrag af lærernes selvpræsentationer, som Else Hansen citerer, bekræfter indtrykket af marxismen som dominerende og entydigt paradigme. Senere får man at vide, at "Blandt de studerende var der kun ganske få, der var erklæret uenige i målet om studier i arbejderklassens interesse"(s 135). Men hvor mange var erklæret enige? Man kan vel ikke gå ud fra, at alle er enige i organisationers eller repræsentanters formuleringer, blot de undlader at sige eksplicit fra? På næste side skriver Else Hansen, at for lærernes vedkommende kan det dog "...ikke dokumenteres, at de delte de studerendes opfattelse af RUC som stedet, hvor akademikere kunne gøres brugbare i klassekampen" (s 136). Denne interessante formulering rummer mindst to budskaber. For det første, at lærerne nok delte de studerendes opfattelse, selv om det ikke kan dokumenteres. For det andet, at de studerendes opfattelse er blevet dokumenteret (hvad den som nævnt ikke er).

Bogen rummer flere formuleringer af samme type, men de citerede skulle være nok til at vise, at Else Hansen fremstilling af den rolle, marxismen og "studier i arbejderklassens interesse" har haft på RUC, ikke er holdbar. Faktisk konstruerer hun selv en myte om dette, som andre har gjort før hende. Jeg tror blandt andet det skyldes, at hun i for høj grad tolker RUC-kulturen ud fra de velformulerede elites programerklæringer. Og dem har der været mange af i RUCs historie.

På andre områder er Else Hansens mytekritik dog bedre. Jeg synes især at hun giver en god fremstilling af forandringerne i begrebet om tværfaglighed, væk fra de tidlige forestillinger om enhedsvidenskab og frem mod nyere forståelser af kombinationsfaglighed. Hun tolker denne udvikling politisk, som et tilbageskridt fra marxismen. Men det er lige så oplagt at se det som bevægelse fra tværfaglighed med udgangspunkt i basisuddannelserne til tværfaglighed med udgangspunkt i overbygningsfagene og institutterne.

Historiens nytte

I indledningen til bogen fremlægger Else Hansen også sit personlige udgangspunkt, og skriver bl.a., at "...jeg har undertiden følt, at RUC har udstillet en dobbelthed med mange store idealer og fordringer, som hverken er blevet indløst eller dementeret" (s 25). Det er en god begrundelse for vigtigheden af at kritisere institutionens myter. Og jeg har af og til haft den samme følelse i diskussion med kolleger fra RUC; visse sandheder er givne, f.eks. at basisuddannelser skal være 2-årige. Der har klart været nogle defensive træk i RUC-kulturen, af gode historiske grunde. Men de defensive træk står ikke alene; RUC, med dets kollektive og individuelle aktører, har også opsamlet erfaringer på mange områder, f.eks. med opbygning og vedligeholdelse af anderledes uddannelsesformer, eller med håndtering af interne og eksterne konflikter. Institutionshistorien kan bidrage til fortsat læring af erfaringerne, især når den ikke bare viderebringer myterne. Forsøget på mytekritik hæver Else Hansens bog over almindelig lejlighedshistorie; men en hel del af hendes kritik er desværre ikke særlig velunderbygget.

Palle Rasmussen er lektor i uddannelsessociologi ved Aalborg Universitet. Var i 1972 studentermedlem af det humanistiske interimstudienævn, og i 1974-76 kandidatstipendiat på RUC

(en lidt kortere udgave af denne anmeldelse bringes i RUC-nyt, oktober 1997)